

Oblikovanje govorne poruke

Vještina govorenja i slušanja

dr.sc. Jelena Vlašić Duić
Filozofski fakultet u Zagrebu
Odsjek za fonetiku

Strah od javnoga govora?

Gluha civilizacija?

Bacite to na papir pa ćemo vidjeti!

GOVOR

- Govornik oblikuje govor do polovice.
- Kako govorimo? Kako slušamo?
- Slušati je lako?

Razvoj govorne kulture

- učiteljev govor važan je čimbenik uspješnosti odgojno-obrazovnog procesa
- učenik: govornik u razvoju (razlike među jezičnim repertoarima)
- ispitivanje govorenja
 - Koja je očekivana razina govornoga izražavanja?
 - Kriteriji procjene govornoga izražavanja?

Razvoj kritičkoga slušanja

- učenik: slušatelj u razvoju
- zapamćivanje dugih proznih i stihovanih tekstova
- učenje gradiva iz čistoga slušanja
- uvježbavati prepričavanje duljega govora (bez bilježaka)

- ispitivanje slušanja
→ bilješke, zadaci nakon slušanja

Postupci slušanja

1) predočljivo (imaginativno) slušanje

Na Jadranu će biti sunčano, a u sjeverozapadnim krajevima Hrvatske navečer su mogući kratkotrajni pljuskovi i grmljavina.

Prema pokazatelju ekonomičnosti poslovanja, više od polovice županija nije uspješno poslovalo.

- Rashodi veći od prihoda.
- Za koliko? Usporedba?

2) logičko slušanje

- vidjeti plan (nit) govora
- prepoznati dijelove izlaganja
- kritički: zaobiđena je tema, nedosljedno je izloženo, propušten je argument?

3) slušanje unaprijed (anticipacijsko slušanje)

- predvidjeti što će biti rečeno, koja je iduća rečenica, tema, misao?
- manji napor
- poznavanje retorike pomaže!

= prirodni procesi slušanja govora koje treba osvijestiti

Kako vrednovati kakvoću govorne poruke?

sadržaj – tekst – izvedba

- 1) isti sadržaj u različitim tekstovima
- 2) isti tekst (sadržaj) u različitim govornim izvedbama

Tipičan novinarski (pisano-čitani) primjer

„Predsjednik HSLS-a Darinko Kosor potvrdio je kako su članovi Središnjeg vijeća i Predsjedništva većinom glasova na današnjoj sjednici odlučili kako ta stranka izlazi iz vladajuće koalicije. Kosor je izjavio kako HSLS izlazi iz vladajuće koalicije, ali ne prelazi u nikakvu drugu koaliciju. Očekuje se da će potpredsjednica Vlade Đurđa Adlešić prepustiti tu funkciju i vratiti se u Sabor. Saborski zastupnik i varaždinski gradonačelnik Ivan Čehok napustio je sastanak prije završetka. Odgovarajući na pitanje o mogućem izlasku HSLS-a iz vladajuće koalicije, premijerka Jadranka Kosor danas je ranije u Dubrovniku izjavila: “Imamo dovoljnu potporu u Saboru i mislim da neće biti prijevremenih izbora.”

(Jutarnji list, 10. srpnja 2010.)

Obavijest

→ Što se hoće reći (što mora doprijeti do slušatelja)?

- HSLŠ je napustio vladajuću koaliciju.
- Vlada je stabilna.

Televizijske govorene inačice:

- „Kosor ostavio Kosor! HSLS izišao iz vladajuće koalicije. Premijerka odgovara: Ništa novo, možemo i bez njih.“
- „Vladajuća koalicija u Hrvatskom saboru od danas ima - dva zastupnika manje. Darinko Kosor odlučio je napustiti - Jadranku Kosor. HSLS je izišao iz koalicije s HDZ-om. Premijerka odgovara: Ništa novo, saborska većina ostaje stabilna.

Zoran Šprajc, Dnevnik HRT-a, 10. srpnja 2010.

Dojam

- Dogodilo se (ipak) ono o čemu se nagađalo! (“Pukla ljubav!”)
- Nema straha za Vladu (Neće pasti, saborska većina je stabilna.)

- u sve tri verzije rečeno je isto
- različita je jačina prisutne svijesti kod govornika i kod slušatelja
- *o čemu se radi* ↔ *što se radi*
informativni subjekt ↔ informativni predikat

Što je poželjno (sintaksa)?

- kratke rečenice → jasnije su
(8 govornih riječi; 24 sloga; do 5 sekunda)
- duge rečenice → samo one koje su dobro organizirane
- retorične rečenice: riječi vežu uzrokom i posljedicom (*premda, iako, budući da, dakle, kad bi...*)

Što tekst treba omogućiti (izvedba)?

- razmahivanje intonacija
- velike rasponne jačina
- isticanja važnih riječi
- mnogo stanki
- ritmičke promjene
- promjene tempa
- živahnu mimiku i gestu

Dobra vam večer, poštovani gledatelji! Već treći mjesec zaredom, osobno je objavila premijerka Kosor, nezaposlenost u Hrvatskoj opada. Vlada se ubrzano priprema za prodaju manjinskih udjela u trgovačkim društvima, a sa sjednice je premijerka poručila da je Vlada stabilna i da nastavlja normalno raditi. Na Markovu trgu je Katarina Periša Čakarun. Katarina, ovom porukom premijerka, čini se, odgovara na najavu da bi uskoro mogla ostati bez jednog koalicijskog partnera?

Đurica Drobac, Dnevnik HRT-a, 8. srpnja 2010.

OZNAČAVANJE ŠIROKE PROZODIJE

INTONACIJA:

┆ srednja ravna

┆ viša ravna

┆ visoka ravna

┆ niska ravna

┆ uzlazna

┆ srednja uzlazna

┆ srednja silazna

┆ silazna

|| dulja, čujna udisajna stanka

| kraća stanka

dobra vam **večer poštovani gledatelji** †

već treći mjesec zaredom †

osobno je objavila premijerka kosor **nezaposlenost u hrvatskoj opada** †

vlada se ubrzano priprema za prodaju manjinskih udjela u trgovačkim društvima ††

a sa **sjednice** je premijerka još **jedanput poručila** da je vlada stabilna i da **nastavlja normalno raditi** †

na **markovu** trgu je **katarina periša čakarun** ††

katarina ovom porukom premijerka čini se odgovara na najavu da bi uskoro mogla ostati bez jednog koalicijskog partnera ††

Vladajuća koalicija u Hrvatskom saboru od danas ima – dva zastupnika manje. Darinko Kosor odlučio je napustiti – Jadranku Kosor. HSLS je izišao iz koalicije s HDZ-om. Premijerka odgovara: *Ništa novo, saborska većina ostaje stabilna.*

Zoran Šprajc, Dnevnik HRT-a, 10. srpnja 2010.

vladajuća koalicija u hrvatskom saboru
od **danas** ima †
dva zastupnika **manje** √|
darinko kosor odlučio je **napustiti** †
jadranku kosor √
HSLŠ je **izišao** iz koalicije s HDZ-om √|
premijerka **odgovara** †
ništa novo †
sadorska **većina** †
ostaje stabilna √|

Istraživanje:

Različita govorna ostvarenja istoga teksta

- tekst o proizvodnji željeza u Starom Egiptu i Indiji
- sadržajem i kompozicijom primjeren učenicima završnih razreda osnovne škole

- 20 rečenica (379 riječi)
- pročitan u 11 različitih govornih ostvarenja (Z.C.)
- 287 ispitanika u 11 razreda; svaki razred testiran jednim načinom čitanja
- upitnik s 10 pitanja (samo jedan točan odgovor)

Primjeri govornih ostvarenja

(1) DOBRO ČITANJE

- ugodan glas; glasovi i naglasci u skladu s izgovornom normom
- intonacijski lukovi označavaju rečenice; pauze čine logičke fonetske blokove; intenzitet označava reč. naglaske
- uvjetno nazvano dobrim; kvalitetu su trebali potvrditi rezultati ispitivanja
- 2.57 minuta

(2) POGREŠNI NAGLASCI RIJEČI

- prema izgovoru glasova i rasporedu VGJ jednako dobrom čitanju
- u 30% riječi pogrešno ostvaren naglasak (*željèzni, grobóvi, pronáđeni, pìramidi, dānas, prêdmeti, gôdina, zrāk, ugljìka, pèć...*)
- 2.56 minuta

(3) NERAZLIKOVANJE AFRIKATA

- jednako uvjetno nazvanom dobrom čitanju, **ali:**
- nema razlika u izgovoru afrikata
- 2.56 minuta

(4) NEUGODAN GLAS

- jednako uvjetno nazvanom dobrom čitanju, **ali:**
- neugodan, veoma visok i kreštav glas
- brži tempo: 2.30 minuta

(5) IZGOVORNI POREMEĆAJ

- jednako uvjetno nazvanom dobrom čitanju, **ali:**
- jako izražen govorni poremećaj: rotacizam i sigmatizam
- 2.44 minute

(6) DRUKČIJI REČENIČNI NAGLASCI

- rečenični naglasci **ne** nalaze se na riječima na koje se odnose pitanja iz upitnika (pozornost slušatelja upućuje se u pogrešnom smjeru)
- 3.01 minuta

(7) NEUTRALNO ČITANJE

- mali intenzitetski i intonacijski raspon, ugodan glas; bez većih promjena tempa i bez ikakvih rečeničnih naglasaka
- “objektivno”; slušatelj se ničim ne upućuje na pozornije slušanje nekih elemenata poruke
- 2.25 minuta (brz tempo)

(8) UZLAZNA INTONACIJA

- jednako uvjetno nazvanom dobrom čitanju, **ali:**
- uzlazna intonacija kao manira: na kraju **SVAKE** rečenice; intonacijski luk ne označava završetak rečenice (misli)
- 2.37 minuta

(9) RESPIRACIJSKE PAUZE

- jednako uvjetno nazvanom dobrom čitanju, **ali:**
- stanke isključivo udisajne = ne dijele duže iskaze na manje misaone cjeline; na nelogičnim mjestima; dugi fonetski blokovi (60-70 slogova); neprikladno za dobro primanje poruke
- 2.13 minuta (brz tempo)

(10) BRZOPLETOST

- složen govorni poremećaj
- zamuckivanje, pogrešno rastavljanje i povezivanje riječi, zamjenjivanje riječi prema fonetskoj sličnosti ili prema smislu, nejasan izgovor pojedinih glasova, nelogična uporaba VGJ; govorni kaos
- 3.38 minuta

(11) RIJEČI

- rečenični ustroj posve razbijen; jasno i razgovijetno izgovara se riječ po riječ;; izgovor svih glasova i naglasaka korektan, ali bez intonacije (bez povezivanja riječi u rečenice)
- velike stanke među riječima
- 23.54 minute (8 puta duže od dobrog govorenja!)

3 skupine govornih ostvarenja:

1) dobro organizirana poruka

2) dobro organizirana poruka s nekim lošim elementima:

a) nestandardan izgovor naglasaka i glasova

b) patološki izgovor glasova

c) patološki glas

3) različiti oblici loše organizacije govorne poruke:

- a) rečenični naglasci ne odgovaraju pitanjima iz upitnika
- b) neostvarivanje rečeničnih naglasaka
- c) neoznačavanje rečenice intonacijskim lukom
- d) nered u rečeničnoj organizaciji i patološki govor

Govorno ostvarenje i količina primljene obavijesti

	točni odgovori
1) dobro čitanje	7,15
2) pogrešni naglasci riječi	7,15
3) nerazlikovanje afrikata	6,54
4) riječi	5,04
5) uzlazna intonacija	4,92
6) neutralno čitanje	4,71
7) drukčiji rečenični naglasci	4,63
8) neugodan glas	4,63
9) udisajne stanke	3,83
10) brzopletost	3,53
11) izgovorni poremećaj	3,42

Rezultati: percepcija

- statistički značajne razlike u usporedbi različitih govornih ostvarenja
- različite izvedbe prenose različite obavijesti

EKSPRESIVNA RAZINA

= obavijest o govorniku; javlja se kao buka koja može otežati i onemogućiti primanje obavijesti

→ čitanje s neugodnim glasom i čitanje s izgovornim poremećajem

→ primjeri dobro organizirane poruke, ali s patološkim elementima koji otežavaju primanje jezične poruke

Ekspresivna razina i razumijevanje poruke

- u čitanju s dislalijom primanje poruke smanjeno za više od 50%
- s neugodnim glasom 35%
- s nerazlikovanjem afrikata neznatno
- s pogrešnim naglascima riječi bez utjecaja (?!)

- dobra organizacija govorne poruke pretpostavlja **neinformativnost** ekspresivne razine
- slušatelj se s vremenom privikne na govornika i više ne primjećuje osobitosti njegova govorenja

IMPRESIVNA RAZINA

= organizacija govorenja upućena primatelju

2 cilja:

- 1) oblikovanje misaonih cjelina prikladnih za percepciju
- 2) ostvarivanje rečeničnih naglaska kojima se primatelj upućuje na primanje i pamćenje važnih dijelova poruke

- čitanje bez intonacije (nizanje riječi, ne govori se u rečenicama)
- neutralno čitanje
- čitanje s drukčijim rečeničnim naglascima
- čitanje s respiratornim stankama
- brzopletost

- pogreške na impresivnoj razini **teže** i **opasnije** od pogrešaka na ekspresivnoj razini
- slušatelj se na njih **ne** može priviknuti; uvijek su buka (s vremenom se zbog zamora i povećava!)

2 razine organizacije govorne poruke

- (1) neintencionalna obavijest o govorniku
(buka koja se s vremenom dokida)
- (2) intencionalna organizacija govorne poruke
u funkciji percepcije (buka koja s
vremenom raste)

Diskontinuiranost u emisiji i percepciji govorne poruke

- (1) diskontinuiranost u emisiji i percepciji glasova govora
- (2) diskontinuiranost jezičnog ustroja
- (3) diskontinuiranost govorenja

1) Diskontinuiranost u emisiji i percepciji glasova govora

- glasovi govora odvijaju se u diskontinuiranim oblicima
- svaki glas sastoji se od širokog spektra frekvencija (16-20 000 Hz)
- samo dio tog spektra potreban je za percepciju nekoga glasa

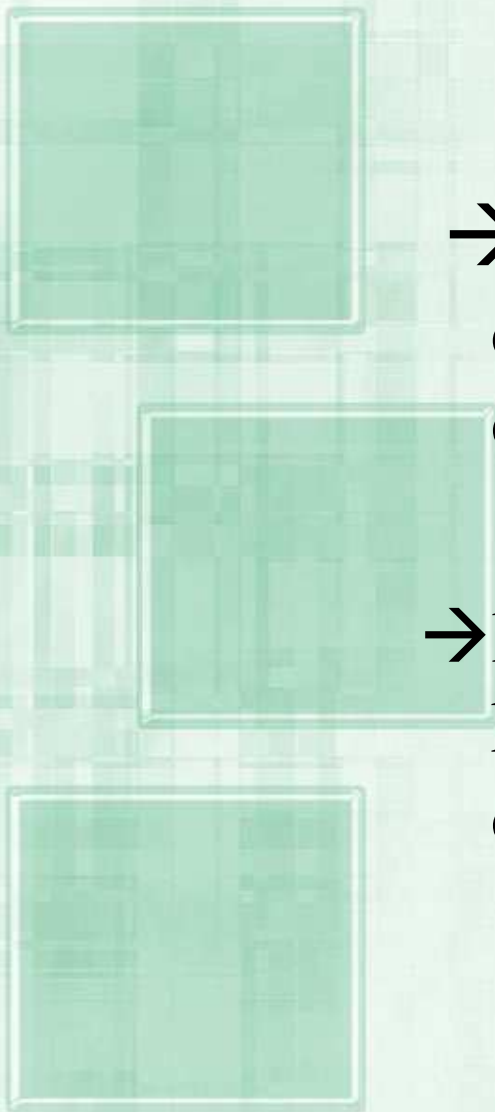
- *optimala glasa* = frekvencijsko područje koje sadrži dio spektra bitan za percepciju određenoga glasa
 - glas *i*: diskontinuirani oblik emisije
200-400 Hz i 3 200-6 400 Hz
- diskontinuirani oblik ne samo da je dovoljan za percepciju glasa *i*, već je u slušanju posve jednak kontinuiranom obliku cijelog frekvencijskog spektra!

Diskontinuitet u percepciji većih cjelina: riječi, rečenica, čitavoga govora

Razumljivost govora uz prigušenje tzv.
konverzacijskoga područja (300-3000 Hz)?

→ diskontinuirano frekvencijsko područje

(<300 Hz i >3000 Hz) omogućit će percepciju govora
(jednaku onoj preko kontinuiranog frekvencijskog spektra)

-
- percepcija djeluje kao filter: u kontinuitetu cijelog frekvencijskog spektra odabire samo dijelove koji su bitni za neku emisiju
 - korisna saznanja u rehabilitaciji slušanja, korekciji izgovora i prenošenju govora na daljinu

(2) Diskontinuiranost jezičnog ustroja

- jezični je sustav unaprijed zadan, poznat, neinformativan
- informativni su pojedinačni izbori iz jezika (tekst)
- Ni u tekstu nisu svi dijelovi podjednako informativni:

Marija danas nije došla na nastavu.

Tko? Kad? Gdje?

- gramatika omogućuje lako i brzo slušanje, diskontinuiranu percepciju u izmjenama napetosti i opuštanja, pozornosti i odmora
- i učestalost glasova govori o njihovoj informativnosti

aia aa ie oa a aa
mrj dns n/j dšl n nstv

(3) Diskontinuiranost govorenja

- rečenični ustroj je diskontinuiran: u početku treba slušati pažljivo, a što je bliži kraj, mnoge elemente moguće je pretkazati
 - prvi dio rečenice obično se ostvaruje u uzlaznom, a drugi u silaznom dijelu intonacijskog luka
- viši i uzlazni tonovi signaliziraju bitne dijelove poruke, a niski i silazni tonovi one manje bitne

najinformativnija riječ = nositelj je rečeničnog naglaska

→ ostvaruje se: povišenim registrom, pojačanim intenzitetom i usporenim tempom, pauzom ili kombinacijom vrednota govorenog jezika

→ odsutnost rečeničnog naglaska smanjuje primanje poruke za 34% (prosječna vrijednost točnih odgovora u dobro organiziranoj govornoj poruci je 7,15, a u neutralnom čitanju 4,71)

- neutralno, neizražajno čitanje udaljava se od govorenja: svodi se na pretvaranje slova u glasove; jednoličnost uporabe vrednota govornog jezika = neprikladno prenošenje obavijesti

Stanke i diskontinuirano oblikovanje poruke

- stanke omogućava primanje poruke u manjim cjelinama; izmjenu pozornosti i odmora
 - udisajnim stankama nema mjesta u dobro organiziranoj govornoj poruci!
- mjesta za udah: logičke stanke (govorenje dijele na manje logičke cjeline)

Komentar rezultata:

- poruka s isključivo udisajnim stankama prima se za 19% slabije od one s pauzama koje slušatelju omogućavaju diskontinuirano primanje poruke
- u neutralnom govorenju prosječna vrijednost točnih odgovora iznosila je 4,71, a u istom takvom čitanju s respiracijskim stankama 3,83

- diskontinuirano oblikovanje govorne poruke ne smije biti automatsko

→ mora biti u vezi s porukom koja se želi prenijeti

→ rečenični naglasci na mjestima na koja se **ne** odnose pitanja iz upitnika oblikuju poruku diskontinuirano, ali ne i logično!

- diskontinuitet u ustroju govorne poruke prividno je slobodan

→ ne može se naučiti kao kakav unaprijed određen obrazac jer je uvijek vezan uz poruku!

→ tek ovladavanje porukom omogućava nam i ovladavanje njime!

DISKONTINUIRANOST i GLOBALNOST

→ diskontinuirana percepcija primjerena je čovjeku jer omogućuje cjelovito primanje poruke, tj. **globalnost** koja je krajnji cilj percepcije

→ u dobro organiziranoj poruci sugovornik prima bitna mjesta i u svojoj svijesti iz diskontinuiranosti stvara globalnost

- globalnost postoji u diskontinuiranosti; učinkovito se prenosi u diskontinuiranosti

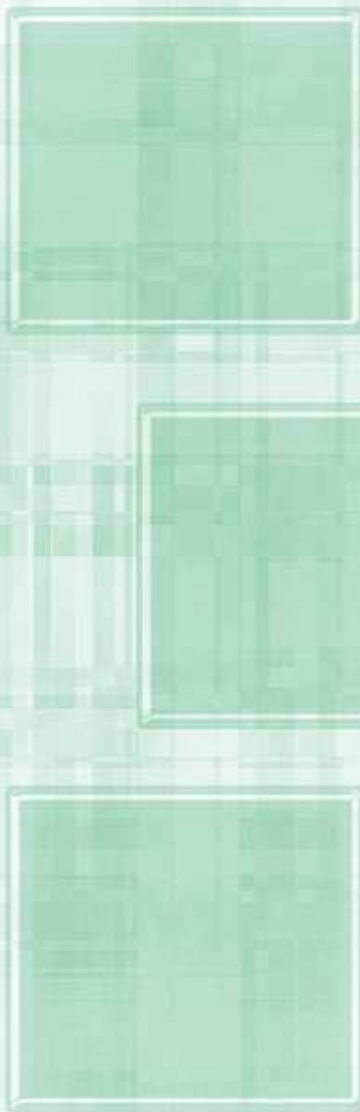
→ govornik: globalnost pretvara u diskontinuiranost da bi je lakše prenio drugima

→ slušatelj: diskontinuiranost pretvara u globalnost da bi je mogao primiti i razumjeti

Govoriti se ne može nego redom, riječ po riječ, ali govornik sadržaj svog govora osjeća kao kuglu, kao sve odjednom. Da bi se cjelina izrazila u nizu, mora dobiti oblik luka. Tako govornik i slušač uvijek znaju gdje su, koliko su prešli i koliko im još preostaje.

Ivo Škarić: *Temeljci suvremenoga govorništva*,
Školska knjiga, Zagreb, 2003:80

- globalna govorna forma nosi sadržaj koji je posve precizan i razumljiv
- provjera: prepoznavanje govornog izraza emocije
- Je li govorni izraz emocije univerzalan, jasan i nedvosmislen znak?

-
- prepoznatljivost izraza emocije straha, bijesa, radosti, tuge i govor bez izraženih emocija koje ostvaruju glumci u hrvatskim filmovima
 - odabrani stimulusi u kojima su govorni izrazi tih sadržaja jasno izraženi
 - većinom semantički neutralne rečenice (sadržaj emocije tekstom se ne izražava)

- procijeniti koja je emocija izražena

- ponuđeni odgovori:

bijes

radost

strah

tuga

emocija nije izražena (neutralno)

nešto drugo

Bijes, radost, strah, tuga ili bez emocije?

🔊 1) *Koji sam ja da dva sina!*

Kad čuješ zvona (Mićan, Šovagović)

🔊 2) *Sama sam ju sašila!*

Tko pjeva zlo ne misli (Mina, Oremović)

🔊 3) *Ti se, Šarlota, bespotrebno uzrujavaš.*

Glembajevi (Glembaj, Lonza)

🔊 4) *Došo zet iz Merike.*

Mećava (Podrug-Kokotović, Jolina supruga)

Bijes, radost, strah, tuga ili bez emocije?

🔊 5) *Mali, mali, daj brzo!*

Izgubljeni zavičaj (mala Ines, Poklečki)

🔊 6) *Susedica!*

Blagajnica hoće ići na more (Sused, Ljuština)

BIJES:

Fuj!

Budala jedan!

M(a) čitaj: Richard, Eugen, Mrazek. Cairo, Pariz, Zagreb.

Derem se!

Laku noć!

Ja pardon!

Koji sam ja da dva sina!

Zbogom!

Surogat!

Nisam!

Izgubljeni zavičaj (Mada, Spasojević)

Izgubljeni zavičaj (Otac, Scagila)

Martin u oblacima (Prevarena, Eržišnik)

Martin u oblacima (Martin, Dvornik)

Glembajevi (Leone, Nadarević)

Koncert (Pukovnik Glojzner, Bek)

Kad čuješ zvona (Mićan, Šovagović)

Tko pjeva zlo ne misli (Fulir, Bašić)

Imam 2 mame i 2 tate (Mama, Oremović)

Razmeđa (Pajo, Vuisić)

RADOST:

*Milostiva, nije u pitanju!
Sama sam ju sašila!
Nema vake cure nadaleko.
A meni je tata kupio patku!
Susedica!
Evo, Maksimir!
Hoću!
A unda je već stiga.
Hvala, mnogo hvala!
Nije nego kos.*

*Tko pjeva zlo ne misli (Fulir, Bašić)
Tko pjeva zlo ne misli (Mina, Oremović)
Mećava (Maša, Zima)
Imam 2 mame i 2 tate (Đuro, Radolfi)
Blagajnica hoće... (Sused, Ljuština)
Imam 2 mame i 2 tate (Tata, Bašić)
Imam 2 mame i 2 tate (Đuro, Radolfi)
Mećava (Toma, Lepetić)
Martin u oblacima (Martin, Dvornik)
Imam dvije mame i dva tate
(Tata 2, Šovagović)*

STRAH:

Mama!

Da, klanjam se, klanjam.

Ali, gospodine doktore, pa vi morate shvatiti moju poziciju.

Šta je, zaboga!

Sva sam se prenula!

Mali, mali, daj brzo!

Gavev un ferita bordo!

U!

Skloni je, ugrist će me!

U, bog te mazo.

Glembajevi (mali Leone)

Glembajevi (Puba, Potočnjak)

Glembajevi (Silberbrandt, Raguž)

Imam 2 mame i 2 tate (Tata, Bašić)

Izgubljeni zavičaj (Mada, Spasojević)

Izgubljeni zavičaj (mala Ines, Poklečki)

Izgubljeni zavičaj (Otac, Scagila)

Izgubljeni zavičaj (Otac, Scagila)

Imam 2 mame i 2 tate (Mama, Čukić)

Kad čuješ zvona (Kubura, Dvornik)

TUGA:

Ih halt das niht mer aus, Puba.

Nikad!

Kako je život tužan.

Patka je u frižideru.

Loša vijest je da je naša nesretna teta Blaženka jutros preminula.

Ode nam teta Blaženka.

Ništa više ne znam, sve sam zaboravila.

Došo zet iz Merike.

Kubura!

Uglavnom ništa.

Glembajevi (Šarlota, Begović)

Glembajevi (Šarlota, Begović)

Tko pjeva zlo ne misli (Fulir, Bašić)

Imam 2 mame i 2 tate (Đuro, Radolfi)

Blagajnica (Šef, Brkić)

Blagajnica hoće ići na more (Šef, Brkić)

Koncert (Ema, Škrinjar)

Mećava (Toma, Lepetić)

Kad čuješ zvona (Politički, Buzančić)

Imam dvije mame (Tata 2, Šovagović)

NEUTRALNO:

Procesa neće biti.

Ti se, Šarlota, bespotrebno uzrujavaš.

Što je još bilo, ne znam.

Ne stojim uopće, nego sjedim u klupi.

A ne treba sve uzeti tragično.

To je već bolje.

U redu, potpisat ću.

Trebao bih vojarnu Narodnih heroja.

Sulude ambicije pomahnitalih vođa.

Smeta me jer radim.

Glembajevi (Franc, Zoričić)

Glembajevi (Glembaj, Lonza)

Tko pjeva...(Perica, Žganec)

Imam dvije mame i dva tate
(Zoran, Galo)

Imam dvije mame i dva tate
(Tata, Bašić)

Kako je počeo rat (slikar Orešković)

Razmeđa (sin Tomo, Vrbenski)

Kako je počeo rat (Gajski, Dulić)

Kako je počeo rat (Papak, Brkić)

Imam 2 mame i 2 tate (Tata 2,
Šovagović)

Rezultati:

Točno prepoznali:

radost 71,46%

bijes 71,22%

tuga i neutralno 68,29%

strah 60,73%

Zaključak

- najbolje ostvareni govorni izrazi radosti i bijesa
- strah najslabije

Sadržaj ostvaren govornim vrednotama jači je od sadržaja izraženog leksičkim materijalom.

Literatura

Pletikos, Elenmari (2008) *Kriteriji procjene govornoga izražavanja u nastavi hrvatskoga jezika*, Jezik, književnost i mediji u nastavi hrvatskoga jezika, ur.: marijana Češi i Mirela Barbaroša Šikić, Zagreb, Naklada Slap i AZOO.

Škarić, Ivo (2007) *Fonetika hrvatskoga književnog jezika*, u: Babić, Stjepan, Brozović, Dalibor, Škarić, Ivo, Težak, Stjepko: *Glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika*, Zagreb, Nakladni zavod Globus, str. 15-157.

Škarić, Ivo (2003) *Temeljci suvremenoga govorništva*, Zagreb, Školska knjiga.

Vlašić Duić, Jelena (2009) *Govor u hrvatskome filmu*, Doktorska disertacija, Filozofski fakultet, Zagreb.

Vuletić, Branko (2007) *Lingvistika govora*, Zagreb, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, FF press.